

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till straffregisterlag och lag om ändring av 2 § lagen om villkorligt straff

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en straffregisterlag som skall stiftas ersätter den gällande förordningen angående straffregister. Avsikten med propositionen är att ändra den lagstiftning som straffregisterföringen vid justitieministeriet grundar sig på, så att de krav som ställs i personregisterlagen uppfylls. I stadgandena skall även beaktas att straffregistret börjar föras med hjälp av automatisk databehandling.

Det huvudsakliga syftet med straffregistret skall vara att ge uppgifter som behövs då straffrättsliga påföljder skall bestämmas och verkställas. Uppgifter kan dessutom lämnas ut för att användas då man skall utreda eller bedöma personers tillförlitlighet och personliga lämplighet.

Enligt propositionen skall uppgiftsinnehållet i registret huvudsakligen lämnas oförändrat. I straffregistret skall antecknas sådana brott för vilka en person döms till fängelsestraff eller något annat straff av motsvarande stränghetsgrad. I registret skall även upptas straff som dömts ut utomlands, och som gäller finska medborgare eller utlänningar som stadigvarande bor i Finland. Med vissa små undantag skall bötesstraff fortfarande inte antecknas i straffregistret. Uppgifterna skall komma in till registret via domstolar, fängelser och utländska myndigheter.

Eftersom det är fråga om känsliga uppgifter skall förutsättningarna för utlämnande av uppgifter regleras i lag, och dessutom mer detal-

jerat än i den gällande förordningen angående straffregister. Utlämnandet av uppgifter begränsas i viss mån. Registeruppgifter skall i huvudsak lämnas ut till samma myndigheter som tidigare, närmast domstolar och åklagare samt vissa myndigheter som behandlar tillståndsärenden.

I lagen regleras vissa myndigheters möjligheter att få straffregisteruppgifter genom direkt användning av automatisk databehandling.

Myndigheterna skall hemlighålla registeruppgifterna. En domstol eller någon annan myndighet som fått uppgifter ur registret skall inte få överlåta uppgifter till andra än parter eller andra myndigheter som deltar i behandlingen av ärendet. En straffregisteruppgift skall således inte längre så som tidigare bli offentlig i samband med domstolarnas protokoll.

Uppgifterna skall utplånas ur registret sedan en viss tid förflutit från domen. Tiden skall vara fem, tio eller tjugo år beroende på straffets stränghetsgrad, och tiden räknas från den dag den lagakraftvunna domen gavs. Fängelsestraff som är längre än 5 år skall inte utplånas innan den dömda har avlidit eller uppnått 90 års ålder. En uppgift utplånas inte, om den registrerade döms för ett nytt brott innan tiden för utplånande löpt ut och det utdömda straffet är sådant som skall antecknas i registret.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

En förutsättning för att domstolarna skall kunna tillämpa strafflagens stadganden är att de har tillgång till uppgifter om den tilltalades tidigare brottslighet. Detta förutsätts speciellt då man tillämpar stadgandena i 6 kap. strafflagen om straffmätning, 7 kap. strafflagen om bestämmande av gemensamt straff samt stadgandena om verkställighet av villkorligt straff och förverkande av villkorlig frihet. Förutom domstolarna behöver bl.a. de allmänna åklagarna straffuppgifter för åtal, liksom även polismyndigheterna i tvångsmedelsärenden. Uppgifterna är också nödvändiga för vissa andra myndigheter i deras tjänsteförrättning.

Då en straffrättslig påföljd bestäms är det viktigt att veta om den tilltalade tidigare blivit dömd till fängelsestraff. Det finska straffregistret har sedan 1969 innehållit uppgifter huvudsakligen endast om de domar i vilka man dömt ut fängelsestraff. Vid straffmätningen skulle det i vissa fall vara nödvändigt att känna till också bötesstraff som den tilltalade dömts till. Det finns dock olika alternativ för registrering av bötesstraff, och därför föreslås här att straffregistrets informationsinnehåll skall förbli oförändrat. Av straffregistret skall alltså även i fortsättningen framgå endast de brott som lett till fängelsestraff eller motsvarande påföljder.

Då man behandlar straffregisteruppgifterna skall man på grund av uppgifternas känslighet särskilt fästa uppmärksamhet vid medborgarnas integritetsskydd och rättssäkerhet. Syftet med propositionen är att skydda straffregisteruppgifterna mer effektivt än tidigare. I lagen stadgas om uppgiftskällorna och utlämnandet av uppgifter. Uppgifter skall i regel enbart kunna lämnas ut till myndigheter, och även till dessa endast för bestämda ändamål som nämns i lagen. I lagen skall också ingå ett stadgande om utlämnande av uppgifter med hjälp av tekniska anslutningar.

Vetskapen om att en person registrerats i straffregistret har redan i sig inneburit att personen stämplats. Det straffregisternummer som för närvarande är i bruk anger att personen antecknats i registret. Genom att stryka straffregisternumret ur registrets informationsinnehåll kan man undvika sådan stigmatisering.

Straffregistret förs redan nu delvis med hjälp av automatisk databehandling. Då man övergått till automatisk databehandling kommer uppgifterna i registret att vara mer à jour än tidigare, vilket betyder att domstolarna inte längre behöver skjuta upp behandlingen av mål lika ofta som tidigare. Risken för fel i samband med överföringen av uppgifter minskar också när de uppgifter som lagras vid domstolarna överförs som sådana till straffregistret. Övergången till automatisk databehandling förbättrar således medborgarnas rättssäkerhet.

2. Nuläge och de föreslagna ändringarna

2.1. Gällande lagstiftning och det nuvarande systemet

För närvarande finns stadgandena som gäller straffregistret i förordningen angående straffregister (740/40). Trots otaliga ändringar motsvarar förordningen från 1940 inte dagens krav. Förordningen innehåller stadganden om vilka uppgifter som registreras, om de uppgifter som skall meddelas till registret och som skall lämnas ut samt om registerförande.

Enligt förordningen angående straffregister för justitieministeriets straffregisterbyrå straffregister över dem som har dömts till fängelse, villkorligt straff eller villkorligt fängelsestraff och vid sidan därav till böter som tilläggsstraff, liksom även över dem som dömts till avsättning eller skiljande från utövning av tjänst eller till straff som skall dömas ut i stället för sådan påföljd. I registret har också antecknats förvandlingsstraff som bestämts i stället för böter som dömts ut för brott begångna före 1987, tukthusstraff som dömts ut före den 1 juli 1975 samt strafflöshet med stöd av 3 kap. 3 § strafflagen. I registret antecknas enligt myndigheternas meddelanden de behövliga personuppgifterna, uppgifter om de ovan nämnda gärningarna och utslagen samt uppgifter om sammanläggning av straff, verkställighet av straff och övriga omständigheter som nämns i meddelandena.

Uppgifterna avförs ur straffregistret då fem, tio eller femton år förflutit, beroende på straffets längd. Den här tiden är fem år beträffande villkorligt frihetsstraff eller ovill-

korligt frihetsstraff på högst två år för brott som begåtts av en ung, dvs. 15—17 år gammal person, liksom även beträffande alla villkorliga bötes- och frihetsstraff och förvandlingsstraff för böter. Ett ovillkorligt frihetsstraff på högst två år, avsättning eller skiljande från utövning av tjänst eller straff som dömts ut i stället för sådan påföljd avförs efter tio år. Den längsta tiden, dvs. 15 år, gäller ovillkorliga frihetsstraff på mer än två och högst fyra år. Frihetsstraff på över fyra år utplånas inte ur registret i annat fall än då alla uppgifter om personen i fråga avförs, dvs. när han har avlidit eller fyllt 90 år. Tiden för utplåning av uppgifter räknas från den dag då den lagakraftvunna domen gavs, från det att straffet avtjänats eller det att prövotiden utgick.

Domstolarna lämnar enligt förordningen angående straffregister straffuppgifter beträffande de utslag som innehåller uppgifter som skall antecknas i straffregistret. I justitieministeriets beslut om meddelanden som gäller de allmänna underrätternas och hovrätternas avgöranden (278/92) finns också bestämmelser som gäller domstolarnas meddelanden till straffregistret. Förordningen angående straffregister stadgar att direktören för en straffanstalt skall sända meddelande om frigivning till straffregistret när en fånge frigives från straffanstalten. Benådas någon helt eller delvis genom beslut av republikens president skall föredraganden skicka ett meddelande om detta till straffregistret. Enligt förordningen om verkställighet av samhällstjänst (1260/90) skall förordningen angående straffregister tillämpas på samhällstjänst på samma sätt som på det fängelsestraff som samhällstjänsten ersätter. Det är således domstolarnas skyldighet att meddela straffregistret även i de fall någon döms till samhällstjänst. Enligt förordningen skall Kriminalvårdsförbundet meddela straffregistret om slutförd samhällstjänst.

För närvarande förs straffregistret delvis i form av ett kortregister och delvis med hjälp av automatisk databehandling. Registreringen sker så, att de meddelanden som kommer tas in i registret så som de är. I kortregistret samlas alla meddelanden om en och samma person i en registerakt. Registerakterna förvaras i nummerföljd enligt ett straffregisternummer. Tidigare har om varje registrerad person uppgjorts ett registerkort, ur vilket dennes straffregisternummer framgår. Med hjälp av numret kan man finna handlingarna som gäller personen i

fråga. Från november 1990 har inte registerkort längre uppgjorts, inte ens om dem vilkas uppgifter inte kommit in via ADB utan i form av kopior av utslagsmeddelanden. Uppgifterna förs in i ADB-systemet vid straffregisterbyrån. I den ADB-baserade delen av registret får man direkt med hjälp av personbeteckningen fram uppgifter om de registrerade.

Domstolarna skickar uppgifterna till registret i skriftlig form eller i form av elektronisk dataöverföring via domslutssystemet. Domslutssystemet är ett ADB-baserat system som används vid de allmänna underrätterna och hovrätterna för att förmedla uppgifter i maskinläsbar form direkt till straffregistret.

Ett utdrag ur kortregistret ges så att uppgifterna skrivs ut på en blankett, medan ett utdrag ur den ADB-baserade delen av registret skrivs ut automatiskt.

2.2. Författningarna som gäller straffregister i de övriga nordiska länderna och i Förbundsrepubliken Tyskland

I Sverige finns stadgandena om straffregister (kriminalregister) i lagen om allmänt kriminalregister från 1963. Registret förs vid rikspolisstyrelsen. I registret antecknas uppgifter om frihetsstraff, villkorliga domar och skyddstillsyn, överlämnande till särskild vård samt förvandlingsstraff för böter. Vidare antecknas vissa andra uppgifter, t.ex. då villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad och benådning. Meddelanden från de övriga nordiska länderna antecknas i den mån man enligt den svenska lagstiftningen förutsätter registrering.

Ur registret lämnas uppgifter till domstolar, allmänna åklagare, justitiekanslern, justitieombudsmannen samt till rikspolisstyrelsen och datainspektionen. Dessutom kan utdrag ges åt den myndighet som beslutar om frihetsberövande åtgärder enligt utlänningslagen eller lagarna om utlämning för brott. Till andra myndigheter kan utdrag lämnas med tillstånd av regeringen. Regeringen kan även bevilja rätt att erhålla uppgifter genom terminalåtkomst till registret. En enskild kan en gång per år få ett utdrag som gäller honom själv. Begäran förutsätter inte att han talar om för vilket ändamål utdraget behövs.

I registerutdraget antecknas i allmänhet inte alla registeruppgifter. Uppgifter om villkorliga domar och skyddstillsyn antecknas inte sedan

tio år förflutit från domen. Inte heller i övriga fall antecknas fängelsestraff eller förvandringsstraff för böter sedan tio år förflutit från frigivningen. Uppgifterna utplånas ur det svenska kriminalregistret när den registrerade avlidit eller när 80 år förflutit från hans födelseår.

För närvarande är en översyn av lagstiftningen om kriminalregister aktuell i Sverige.

I Norge finns stadgandena om straffregister (straffregister) i en lag om registrering av straff (lov om straffregistrering) från 1971. Dessutom har man i lagen gett justitieministeriet behörighet att meddela närmare föreskrifter om straffregistret. I registret antecknas bl.a. frihetsstraff, behörighetsförlust, strafflöshet, förordnande till arbetsinrättning, bötesstraff, villkorlig åtalseftergift och överföring av ett barnskyddsärende till hälso- och socialstyrelsen. Den lokala polisen för dessutom register över bötesstraff.

Ur straffregistret kan uppgifter lämnas till polisen, åklagare och domstolar, förutsatt att registeruppgifterna behövs för en straffprocess. Uppgifter lämnas ytterligare till statistikcentralen samt för forskning. En enskild person har rätt att få straffregisteruppgifter om sig själv på villkor som fastställs av justitieministeriet.

Ur sådana registerutdrag som inte är avsedda för någon straffprocess utelämnas vissa påföljder. Straff på kortare tid än sex månader i fängelse, ungdomsfängelse eller arbetsinrättning utelämnas t.ex. när fem år förflutit från frigivningen. Sedan tio år förflutit från frigivningen skall också sådana frihetsstraff som överstiger sex månader utelämnas ur utdragen.

I Danmark regleras straffregistret (det centrale Kriminalregister) i bestämmelser som justitieministeriet utfärdat 1979 med stöd av en lag som gäller de register som förs av myndigheterna (lov nr 294 af 8 juni 1978 om offentliga myndigheters registre). Den registeransvariga myndigheten är den högsta polismyndigheten (rigspolitechefen) i Danmark. I registret antecknas domar som grundar sig på strafflagen samt bötesstraff utdömts genom strafforderförfarande. Vidare antecknas frihetsstraff för brott mot övriga lagar, behörighetsförlust, i militärärenden utdömd arrest, strafflöshet samt vissa andra uppgifter, t.ex. befrielse från att utstå straffet och benådning. Uppgifter om domar som dömts ut i de nordiska länderna och i Europarådets medlemsstater antecknas i

samma utsträckning som uppgifter registreras enligt dansk lagstiftning.

Ett fullständigt utdrag ges ur straffregistret till offentliga myndigheter så som åklagarna, polisen, justitieministeriet och justitieombudsmannen. Ett flertal andra myndigheter kan också få utdrag. En enskild har rätt att få registeruppgifter om sig själv.

I Danmark skiljer man mellan ett intyg som kallas "straffeattest" och ett fullständigt utdrag ur straffregistret. I den förstnämnda antecknas endast domar som gäller brott mot den allmänna strafflagen. Dessutom utelämnas vissa domar sedan två, tre eller fem år förflutit från domen eller sedan frihetsstraffet avtjänats.

Den allmänna tiden för när registeruppgifter skall utgå är tio år. Tiden börjar löpa från det att den registrerade frigivits från fängelse, prövotiden gått ut, behörighetsförlusten upphört, eller från den slutgiltiga domen. Uppgifterna utgår dessutom när den registrerade avlidit eller fyllt 70 år.

Bestämmelserna om Islands straffregister finns i ett reglemente från 1971, som fastställts av det ministerium som sköter justitie- och kyrkoärenden. Enligt reglementet skall den statliga åklagaren föra ett landsomfattande straffregister, till vilket domstolarna skall meddela alla sina utslag och alla förlikningsdomar i offentligrättsliga ärenden, bl.a. omyndigförklaringar och hävande av dessa. I registret antecknas bl.a. benådning och återställande av heder och behörighet som har förklarats förlopad av domstol. I registret antecknas utländska domstolars avgöranden som gäller isländska medborgare och utlänningar som bor i Island.

Den statliga åklagaren ger på begäran ett utdrag ur registret till högsta domstolen och justitieministeriet, till häradshövding i offentlig- eller privaträttsliga ärenden, till part i offentligrättsliga ärenden, till polischef för ärenden som gäller näringstillstånd, övervakning av utlänningar eller den allmänna övervakningen av hur lagarna iaktas, samt till utländska domstolar och polismyndigheter enligt prövning. Dessutom kan uppgifter av särskild anledning, t.ex. för anställning, lämnas muntligen ur registret. Ett utdrag kan också ges för att visa att någon åtnjuter alla medborgerliga rättigheter. Uppgifterna i utdraget kan begränsas till ett visst område, t.ex. enbart trafikförseelser. I utdraget antecknas inte uppgifter om t.ex. fängelsestraff som är kortare än sex

månader, om det förflutit tio år sedan domen gavs.

I *Förbundsrepubliken Tyskland* är det förbundsrepublikens högsta åklagarmyndighet (Generalbundesanwalt) som för straffregister (Zentralregister). Lagstiftningen är från 1984. I registret införs straffrättsliga lagakraftvunna utslag så som frihetsstraff, bötesstraff, bistraff, tilläggsåtgärder, förbättrings- och säkerhetsåtgärder, villkorliga bötesstraff samt villkorliga domar som gäller ungdomar. Ytterligare registreras bl.a. omyndigförklaringar, otillräknelighet och vissa beslut av förvaltningsmyndigheterna. I registret antecknas också senare beslut och fakta som i efterhand inverkar på registeranteckningarna.

Registerutdragen är antingen fullständiga utdrag eller uppförandebetyg (Führungszeugnis). Från de senare utelämnas bl.a. frihetsstraff sedan tre eller fem år förflutit från domen.

Fullständiga registerutdrag kan endast lämnas till domstolar, åklagare, tillsynsmyndigheter och verkställande myndigheter. Var och en som fyllt 14 år har rätt att få uppgifter om sig själv, dvs. ett uppförandebetyg. Uppförandebetyg kan också lämnas till myndigheterna, om detta behövs för myndighetens åligganden och betyget inte fås av den som ärendet gäller.

Bötesstraff och frihetsstraff som är kortare än tre månader samt särskilda straff för ungdomar utplånas ur registret sedan fem år förflutit från verkställigheten av domen. Förutsatt att det inte i registret för den registrerades del sedan tidigare finns några frihetsstraff, skall ett sådana frihetsstraff som är över tre månader men under ett år utgå när tio år förflutit, och alla övriga straff, utom frihetsstraff på livstid och förordnande till psykiatrisk vård, när femton år förflutit från verkställigheten av domen. Uppgifterna utplånas ur registret sedan personen avlidit eller fyllt 90 år.

2.3. De föreslagna ändringarna och det nya systemet

Propositionen innehåller ett förslag till straffregisterlag. I lagen finns stadganden om registrets användningsändamål och informationsinnehåll, om uppgifternas offentlighet och hur uppgifterna lämnas ut samt om utplåningen av uppgifter ur registret.

Registrets informationsinnehåll skall i stort sett förbli oförändrat. Likaså skall myndighe-

ternas skyldighet att meddela uppgifter till registret vara likadan som tidigare. Straffregisteruppgifterna skall enligt lagförslaget vara sekretessbelagda. Uppgifterna skall inte heller bli offentliga i samband med processmaterialet vid rättegångar. Förutsättningarna för utlämnande av uppgifter, vilka myndigheter som har rätt att erhålla uppgifter samt uppgifternas användningsändamål skall regleras med större exakthet än tidigare. Grunderna för utplåning av uppgifter ur registret skall förenhetligas och förenklas. I anslutning till att tiderna för utplåning ändras föreslås en ändring av teknisk natur i 2 § lagen om villkorligt straff (135/76).

I registret skall, utöver straff som döms ut i Finland, införas uppgifter om straff som i någon annan stat ådömts finska medborgare eller utlännningar som stadigvarande bor i Finland. Bötesstraff eller andra sådana straff som inte skulle antecknas i registret om de hade dömts ut i Finland, registreras dock inte. Eftersom de utländska påföljdsystemen också omfattar andra påföljder än de som används i Finland, är det nödvändigt att ge den som är ansvarig för straffregistret prövningsrätt när det gäller att avgöra vilka utländska påföljder som motsvarar sådana i Finland utdömda straff som skall införas i registret.

Avsikten är att det med stöd av straffregisterlagen skall ges en ny straffregisterförordning med närmare stadganden om registerföringen. Ett utkast till förordning har bifogats propositionen.

Vid straffregisterföringen håller man för tillfället på att övergå till automatisk databehandling. Det personregister som hör till straffregistret är i sin helhet lagrat i maskinläsbar form, och de nya straffuppgifterna från de allmänna underrätterna och hovrätterna överförs automatiskt till straffregistret. Registerutdrag kan således redan nu för de nyare registeranteckningarnas del ges med hjälp av automatisk databehandling. Under övergångsperioden kommer man att ge utdrag i vilka de nyaste uppgifterna skrivs ut automatiskt direkt med hjälp av ADB-systemet medan de gamla uppgifterna skrivs ut särskilt. Överföringen av de gamla registeruppgifterna beräknas ta ytterligare ca två år i anspråk. Alla uppgifter i registret beräknas således vara överförda till det ADB-baserade straffregistret vid utgången av 1994.

2.4. Propositionens samband med annan lagstiftningen

Den föreslagna lagen kompletteras av personregisterlagen (471/87). Då straffregisterlagen inte kommer att innehålla stadganden om alla de omständigheter som regleras i personregisterlagen, skall personregisterlagen tillämpas till denna del. T.ex. 26 § personregisterlagen, som gäller skydd av personregister, samt 42 § som gäller skadeståndsskyldighet är sådana stadganden som även skall gälla straffregistret.

Den föreslagna lagen följer de principer som är bindande för Finland genom att Finland tillträtt konventionen om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter (FördrS 36/92).

Enligt 14 § lagen om allmänna handlingars offentlighet (83/51) har straffregistrets offentlighet fullständigt reglerats särskilt. Enligt paragrafen i fråga kan man inte i ett enskilt fall förordna annorlunda om en sådan handling. Regleringen av straffregistrets offentlighet skall fortfarande i sin helhet ske genom speciallag, dvs. genom den föreslagna straffregisterlagen. Uppgifterna i straffregistret skall enligt huvudregeln hemlighållas. Av denna anledning gäller den allmänna principen om allmänna handlingars offentlighet inte straffregisteruppgifter. Uppgifter ur straffregistret skall endast lämnas för sådana ändamål som nämns i lagen. Med avvikelse från 9 § 1 mom. (1254/88) lagen om offentlighet vid rättegång gäller inte för straffregisterutdragens del vad som stadgats om allmänna handlingars offentlighet. Utdragen blir således inte offentliga trots att de utgör en del av rättegångsmaterialet. Endast parter i ärendet och andra myndigheter som deltar i ärendets behandling skall få veta vad som står i straffregistret. Rättegångsmaterialet skall alltså inte vara offentligt till den del det innehåller straffregisteruppgifter. Denna princip binder följaktligen även de förvaltningsmyndigheter som har fått ett straffregisterutdrag.

Beträffande de uppgifter som lämnas till myndigheter i främmande stater ansluter sig den föreslagna lagen till det förslag till lag om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden som avlåts till riksdagen inom en snar framtid.

2.5. Samarbete med utländska myndigheter

Enligt artikel 22 i den europeiska konventio-

nen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 30/81) skall justitieministeriet i varje stat som är part i fördraget minst en gång om året underrätta varje annan part om sådana straffdomar och av dem föranledda åtgärder, som införs i dess straffregister och som rör sistnämnda parter medborgare. Dessutom skall en fördragsslutande part på begäran sända avskrifter av utslag och andra tilläggsuppgifter om straffdomarna och åtgärderna i fråga.

Finland har gjort ett förbehåll beträffande artikeln i fråga och den har följaktligen inte tillämpats hittills. Med tanke på att brottsligheten blir allt mer internationell är det inte längre motiverat att bibehålla förbehållet, även om underrättelserna ökar det översättningsarbete och annat arbete som skall göras i Finland. De flesta av Europarådets medlemsstater har anslutit sig till den europeiska konventionen. Efter det att förbehållet återtagits kommer finska myndigheterna å andra sidan att få uppgifter om domar och utslag som gäller finska medborgare och som givits i de stater som är anslutna till konventionen. Vid beredningen av propositionen har man utgått från att förbehållet kommer att återtas.

I förordningen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid förande av straffregister (598/63) stadgas om skyldigheten att i det finska straffregistret införa sådana uppgifter som enligt meddelande från en myndighet i ett annat nordiskt land har förts in i straffregistret i landet i fråga och gäller en finsk medborgare eller en utlänning som är stadigvarande bosatt i Finland, eller en dom eller ett utslag som givits i Finland. Då straffregisterbyrån har mottagit ett meddelande om straff, verkställighet eller annan uppgift som gäller en medborgare i ett annat nordiskt land eller en person som är medborgare i någon annan stat men är stadigvarande bosatt i ett annat nordiskt land, eller en meddelande om dom eller utslag som givits i ett annat nordiskt land, skall straffregisterbyrån meddela den myndighet som för straffregister i landet i fråga.

Stadgandena om vilka uppgifter som skall antecknas i straffregistret varierar i viss mån i de olika nordiska länderna. I Danmark antecknas t.ex. även bötesstraff. I de övriga nordiska länderna registreras också vissa sådana påföljder som inte förekommer i den finska lagstiftningen. I praktiken har det uppstått tolkningssvårigheter beträffande registreringen av vissa sådana påföljder.

En ordagrann tillämpning av 1 § förordningen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid förande av straffregister skulle leda till att bötesstraff som finska medborgare döms till i de andra nordiska länderna antecknas i straffregistret, trots att ett likadant i Finland utdömt straff inte antecknas. Av denna anledning borde förordningen ändras, så att anteckningarna som gäller domar från de nordiska länderna görs enligt samma grunder som anteckningarna om de straff som döms ut i Finland.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation och ekonomi

Propositionen förutsätter inga organisatoriska förändringar. En eventuell utveckling av organisationen sker i så fall särskilt vid justitieministeriet.

Då man vid registerföringen övergår till automatisk databehandling minskar det arbete som skall göras för hand. Vid straffregisterbyrån arbetar för tillfället fem jurister och sju ton kontorsanställda. När straffregistret helt sköts med hjälp av automatisk databehandling kommer utdragen ur dataregistret i regel att kunna matas ut automatiskt. Om vissa myndigheter får terminalåtkomst till registret behöver dessa myndigheters utdragsbeställningar inte längre skötas vid straffregisterbyrån.

För registerföringen behövs dock fortfarande personal, som ser till att de uppgifter som kommer till registret i skriftlig form införs i ADB-registret. Största delen av de inhemska uppgifterna kommer in via elektronisk dataöverföring, men alla utländska uppgifter måste översättas och införas i ADB-registret vid straffregisterbyrån. Det kommer även i fort-

sättningen att vara straffregisterbyråns uppgift att ge ut en del av straffregisterutdragen. I anslutning till straffregistret borde det enligt beräkningarna i framtiden, utöver kontorspersonalen, finnas åtminstone två jurister. Deras uppgift skall vara att kontinuerligt övervaka registerföringen och ta ställning till olika problem och frågor. Dyliga frågeställningar uppstår speciellt när det gäller meddelanden från utlandet samt utdrag som skall sändas utomlands. Antalet meddelanden från utlandet kommer att öka, om det förbehåll som gäller artikel 22 i den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål återtas. Om förbehållet återtas behövs det tillräckligt med personal som kan översätta, eftersom de utländska meddelandena skall översättas till finska. Man bör vara förberedd på att översättningsarbetet ökar, även om det antal meddelanden som skall skickas utomlands från Finland tillsvidare beräknas vara obetydligt.

Övergången till automatisk databehandling beräknas medföra en inbesparing som motsvarar 15 årsverken, vilket innebär en årlig inbesparing på ca 2 milj. mk i lönekostnader.

Kostnaderna för databehandlingen i samband med straffregistrets skötsel och användning beräknas uppgå till ca 1 milj. mk per år.

4. Beredningen av ärendet

Propositionen har beretts vid justitieministeriet inom straffregisterets ADB-projekt (betänkande av författningsarbetsgruppen inom straffregistrets ADB-projekt, justitieministeriets utredningsserie 1/1991). Betänkandet har varit på remiss hos 49 myndigheter och föreningar. Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag på grundval av betänkandet och remissvaren.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Straffregisterlag

Straffregistrets ändamål och innehåll

1 §. Paragrafen gäller straffregistrets namn, den registeransvarige samt ändamålet med registret. I paragrafen föreslås att registret skall heta straffregister. Om straffregistret, som har förts i Finland sedan 1918, har tidigare stadgats genom förordning. Enligt 1 § i den gällande förordningen angående straffregister förs registret vid justitieministeriets straffregisterbyrå.

Enligt propositionen skall straffregistret föras vid justitieministeriet. Även om skyldigheten att föra register genom lag påförs justitieministeriet, kan fördelningen av uppgifterna inom ministeriet regleras genom förordning. Enligt 3 § (307/91) förordningen om justitieministeriet skall den allmänna avdelningen vid ministeriet handlägga de ärenden som angår straffregistret. Straffregisterbyrån är en av byråerna vid allmänna avdelningen.

Med stöd av den föreslagna straffregisterlagen utfärdas en straffregisterförordning som innehåller stadganden som är mer detaljerade än de som finns i lagen. Enligt utkastet till straffregisterförordning skall straffregistret föras vid justitieministeriets straffregisterbyrå. Det sker således inga förändringar beträffande den registeransvarige, även om ansvaret för registerföringen regleras på en högre nivå.

Ändamålet med registret skall i lagen definieras på ett nytt sätt. Tidigare har inte ändamålet klart angetts utan endast framgått indirekt, speciellt i de stadganden som gäller lämnande av uppgifter ur registret. Det har ansetts nödvändigt att definiera ändamålet med registret för att man lätt skall kunna konstatera för vilka olika ändamål uppgifter inhämtas, registreras och utlämnas.

Enligt förslaget skall straffregister förs över sådana uppgifter som behövs för bestämmande och verkställighet av straffrättsliga påföljder. För att upprätthålla det straffrättsliga systemet behövs information om huruvida den åtalade tidigare har dömts till vissa påföljder, särskilt fängelsestraff. Straffregistret finns till i första hand för att samla, spara och lämna ut

uppgifter som behövs inom det straffrättsliga påföljdssystemet.

De som främst behöver uppgifter ur straffregistret är de offentliga åklagarna och domstolarna vid behandlingen av anhängiga brottmål. Användningen av straffregistret inskränker sig dock inte till behandlingen av nya brottmål. Man har med stöd av de gällande stadgandena ansett det vara godtagbart att uppgifter lämnas ut också för andra ändamål. Vissa myndigheter, t.ex. alla ministerier, domstolar och länsstyrelser, har enligt de gällande stadgandena haft obegränsad rätt att få uppgifter ur straffregistret. Syftet med upplysningarna har dock i praktiken varit att reda ut och bedöma personers tillförlitlighet och personliga lämplighet.

Avsikten är att man enligt den nya lagen skall få lämna ut uppgifter endast för de ändamål som nämns i lagen eller förordningen. Det ligger i samhällets intresse att en persons tillförlitlighet och lämplighet i vissa fall kan bedömas på basis av hans förflutna och med hjälp av de uppgifter som är tillgängliga via straffregistret. Därför föreslås att man även i framtiden skall få använda straffregisteruppgifterna för utredning och bedömning av personers tillförlitlighet och personliga lämplighet. Närmare stadganden som gäller de ändamål för vilka straffregisteruppgifter lämnas ut framgår av 4 § i den föreslagna lagen.

2 §. Straffregistrets informationsinnehåll skall i stort sett förbli oförändrat. I registret skall antecknas uppgifter om domstolsutslag, genom vilka någon i Finland dömts till ovillkorligt fängelsestraff, samhällstjänst, villkorligt straff, böter som tilläggsstraff eller avsättning. Dessutom skall uppgifter om utslag som gäller strafflöshet enligt 3 kap. 3 § strafflagen antecknas i registret.

Enligt 2 mom. skall också uppgifter om domstolsutslag genom vilka finska medborgare eller utlänningar som stadigvarande bor i Finland har dömts utomlands till straffpåföljder som motsvarar de som nämns i 1 mom. införas i registret. Närmare stadganden om hur utländska domar skall antecknas i straffregistret utfärdas genom förordning. Enligt utkastet till förordning skall den finska straffregistermyndigheten, på basis av de meddelanden som kommit in från utlandet, klarlägga huruvida påföljden motsvarar en sådan påföljd som i

Finland skall antecknas i registret. Uppgifter som gäller finska medborgare kommer från de nordiska länderna samt de stater, Finland inberäknat 20 till antalet, som anslutit sig till den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål. Uppgifter som eventuellt kommer in från övriga länder skall antecknas i registret, om de kommit in i tjänsteväg. Att en uppgift kommer i tjänsteväg betyder här att den sänds till Finland på diplomatisk väg eller till en sådan myndighet, t.ex. justitieministeriet, som sköter utlämningar på grund av brott, överföring av verkställigheten av domar eller andra förpliktelser som grundar sig på internationella avtal.

I registret skall enligt förslaget antecknas endast sådana påföljder som motsvarar de påföljder som i Finland skall registreras. Enligt den gällande 1 § förordningen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid förande av straffregister skall i straffregistret intas de uppgifter som enligt ett meddelande av en behörig myndighet i Island, Norge, Sverige eller Danmark intagits i det allmänna straffregistret i landet i fråga och som gäller en finsk medborgare, eller en utlänning som stadigvarande bor i Finland, eller en dom eller ett utslag som givits i Finland. Enligt en ordagrann, strikt tolkning av stadgandet skall uppgifterna som de övriga nordiska länderna meddelar antecknas i det finska straffregistret även i det fall då ett motsvarande straff, t.ex. bötesstraff, inte enligt förordningen angående straffregister hade behövts antecknas i straffregistret om det hade dömts ut i Finland. I praktiken har dylika meddelanden inte skickats till Finland i samma omfattning som man i de övriga nordiska länderna dömt ut sådana straff och antecknat dem i dessa länders straffregister.

Det har uppstått vissa tolkningssvårigheter beträffande registreringen av de påföljder som dömts ut i de nordiska länderna. Därför finns i den föreslagna straffregisterlagen ett stadgande om att man i tillämpliga delar skall iaktta den finska lagstiftningen vid registreringen av de uppgifter som gäller påföljder som dömts ut i de övriga nordiska länderna. Detta förutsätter att den ovan nämnda förordningen ändras.

I straffregistret skall fortfarande inte antecknas uppgifter om fängelsestraff som dömts ut med stöd av civiltjänstlagen (1723/91). Registrering är förbjuden enligt 28 § 3 mom. i sistnämnda lag. För klarhetens skull nämns i

lagförslaget ytterligare att förvandlingsstraff för böter inte längre skall registreras.

I 3 mom. finns en förteckning över de uppgifter som skall antecknas i straffregistret, bl.a. de behövliga personuppgifterna, dvs. namn, personbeteckning och medborgarskap. Av de uppgifter som gäller brottet skall i registret antecknas uppgifter om domstolarnas avgöranden, brott som tillräknats den dömde, straff som dömts ut, verkställigheten av straff samt benådning. Registret skall alltså huvudsakligen innehålla samma uppgifter som tidigare. Närmare och mer detaljerade stadganden om de uppgifter som skall antecknas i registret utfärdas genom förordning. Justitieministeriet skall närmare bestämma om innehållet i de meddelanden som skall sändas till registret och de utdrag som ges ur registret, samt fastställa formulär för de blanketter som behövs.

Utlämnande av uppgifter ur straffregistret

3 §. Uppgifterna i straffregistret gäller brott som personer begått samt straff som dömts ut för dessa brott. Dylika uppgifter berör i hög grad dessa individers personliga integritet. Personuppgifter som gäller brottsliga gärningar och straff eller andra brottspåföljder är enligt 6 § personregisterlagen s.k. känsliga uppgifter.

För att straffregisteruppgifterna inte skall kunna användas för andra ändamål än de för vilka de inhämtats, finns det anledning att reglera rätten att använda uppgifterna. Straffregistret kan av denna orsak inte vara ett offentligt register, uppgifter kan med andra ord inte lämnas till vem som helst. Enligt lagförslaget skall straffregisteruppgifterna i regel hemlighållas. Uppgifter skall endast få lämnas ut i enlighet med stadgandena i den föreslagna lagen.

Tystnadsplikten gäller inte enbart den registransvarige, utan även vid eventuell överlåtelse av uppgifter som lämnats ut från straffregistret. Den föreslagna 11 § stadgar om domstolarnas och de övriga myndigheternas rätt att till parter eller myndigheter överlåta uppgifter som de förstnämnda har fått från straffregistret för behandlingen av ett ärende.

4 §. I paragrafen regleras villkoren för utlämnande av straffregisteruppgifter. Paragrafen innehåller en förteckning över de myndigheter som i första hand använder uppgifterna, och

dessutom fastslås de ändamål för vilka uppgifter får lämnas ut, så som det förutsätts i personregisterlagen.

Enligt 1 mom. kan uppgifter lämnas till domstolar för behandling av anhängiga mål, till allmänna åklagare för åtal, åtalsprövning eller tvångsmedelsärenden, till fängvårdsväsendet och Kriminalvårdsförbundet för verkställighet av straff och lämplighetsutredning, till den tjänsteman vid justitieministeriet som föreleder benådningssärenden samt till justiti kanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman för övervakning av att lagarna iaktas. Förundersökningsmyndigheterna har har rätt att få uppgifter för tvångsmedelsärenden i samband med brott. Förundersökningsmyndigheter är, utöver polisen, även tull militär- och gränsbevakningsmyndigheterna.

Om utlämnande av straffregisteruppgifter till myndigheter i främmande stater för behandlingen av brottmål stadgas i 2 mom. I momentet ingår ett hänvisningsstadgande, enligt vilket man då uppgifter lämnas ut i detta fall skall tillämpa artikel 13 i den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål och andra eventuella internationella konventioner eller stadganden. Viktigast bland den övriga lagstiftningen är den lag om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden som föreslås i en proposition som avläts till riksdagen vid samma tid som denna.

Enligt 24 § i förslaget till lag om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden kan man, på det sätt som anges i lagförslaget, lämna ut straffregisteruppgifter till myndigheterna i en främmande stat för behandlingen av brottmål under samma förutsättningar som man lämnar ut uppgifter till de judiciella myndigheterna i Finland. Besluten om att lämna ut uppgifter fattas av justitieministeriet. Det är meningen att uppgifter skall ges främst till utländska domstolar, åklagare och förundersökningsmyndigheter.

Enligt artikel 13 i den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål skall den part som får en begäran om rättshjälp lämna utdrag ur straffregistret som begärs av den andra fördragsslutande parten i samma utsträckning dess egna judiciella myndigheter har rätt att få dylika uppgifter i liknande fall. I andra fall än de som avses ovan skall begäran uppfylla de villkor som ställs enligt den anmodade partens lagstiftning, föreskrifter eller praxis.

Finland har gjort ett förbehåll beträffande artikel 13 i den ovan nämnda konventionen. Enligt förbehållet lämnar Finland ut uppgifter endast om personer som är misstänkta eller åtalade för brott. Innehållet i förbehållet framgår av 33 § 3 mom. förordningen angående straffregister. Det är meningen att förbehållet återkallas då lagen om internationell rättshjälp i straffrättsliga ärenden har trätt i kraft. Sistnämnda skall i princip gälla all rättshjälp till främmande stater. Den europeiska konventionen tillämpas endast av de stater som anslutit sig till konventionen.

Enligt 6 § förordningen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid förande av straffregister skall straffregisteruppgifter på begäran ges ut till domstolar eller åklagarmyndigheter i ett annat nordiskt land. Den här skyldigheten skall kvarstå även i framtiden.

Utlämnande av uppgifter för de ändamål som uppräknas i 1 och 2 mom. kan anses vara straffregistrets främsta uppgift och dess primära funktion. Enligt 3 mom. skall straffregistret under vissa förutsättningar också kunna användas för att utreda eller bedöma en persons tillförlitlighet och personliga lämplighet. För detta ändamål kan straffregisteruppgifter lämnas till sådana myndigheter som måste beakta dessa personliga egenskaper då de fattar beslut inom ramen för sin behörighet. Dylika beslut gäller ofta beviljande av tillstånd för eller godkännande av någon form av verksamhet, val av person för någon viss uppgift eller säkerhetskontroll som gäller farlig verksamhet.

Det är inte möjligt, och inte ens nödvändigt, att i lag reglera alla situationer i vilka straffregisteruppgifter kan lämnas ut. Därför skall genom förordning stadgas närmare om hur uppgifter får lämnas ut för att utreda eller bedöma någons tillförlitlighet och personliga lämplighet.

I förordningen skall räknas upp de ändamål för vilka uppgifter lämnas ut. Enligt utkastet till förordning skall uppgifter kunna lämnas i ärenden som gäller t.ex. pass, finskt medborgarskap, åtgärder enligt utlänningslagen (378/91) och omhändertagande av barn. Dessutom skall uppgifter kunna ges till myndigheter som behandlar tillståndsärenden som gäller skjutvapen eller explosionsfarliga ämnen, trafikillstånd, tillstånd för transport av farliga ämnen samt tillstånd för bevakningsföretagsverksamhet. I förordningen skall uttryckligen

nämnas de viktigaste formerna av beslut för vilka straffregisteruppgifter kan ges. Utöver det skall uppgifter lämnas i alla de situationer där en persons tillförlitlighet enligt lag eller förordning är ett villkor för att ett tillstånd eller godkännande skall beviljas. I dessa fall förutsätts ett uttryckligt stadgande. I stadgandena behöver uttrycket tillförlitlighet inte nödvändigtvis ingå, utan kravet på tillförlitlighet kan även uttryckas genom någon annan formulering.

De myndigheter som särskilt nämns i förordningen, och som har som uppgift att pröva personers lämplighet för vissa bestämda uppdrag, skall kunna erhålla uppgifter ur straffregistret. Stadganden som finns annanstans i lagstiftningen, t.ex. 17 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61) och 24 § sysselsättningslagen, som gäller allmän rätt att få upplysningar ur myndigheternas register, medför inte rätt att erhålla uppgifter ur straffregistret.

Det är meningen att justitieministeriet av vägande skäl skall kunna ge straffregisterutdrag även till andra myndigheter än sådana som räknas upp i den nya förordningen, i det fall begäran gäller utredning eller bedömning av en persons tillförlitlighet och personliga lämplighet. I förordningen om justitieministeriet skall stadgas om hur beslutsfattandet skall ske i undantagsfall. Beslutanderätten skall bibehållas hos kanslichefen vid justitieministeriet, vilket även är fallet enligt 21 § i den gällande förordningen angående straffregister.

Avsikten är alltså att i någon mån begränsa utlämnandet av uppgifter jämfört med tidigare. Polisen och andra förundersökningsmyndigheter skall inte längre kunna få utdrag för andra ärenden än tvångsmedelsärenden. Enligt 21 § i den gällande förordningen angående straffregister skall uppgifter på anhållan lämnas åt polismyndigheten i en stad för åtal. Eftersom väckande av åtal hör till den allmänna åklagaren kan det inte anses nödvändigt att lämna uppgifter till polisen på den grund som nämns i den gällande förordningen. Polisen skall inte ha rätt att skaffa uppgifter ur straffregistret enbart för brottsutredningen, då en persons förflutna inte kan anses utgöra bevismaterial vid förundersökningen.

Enligt den gällande förordningen kan polisen få uppgifter ur straffregistret för utfärdande av tillstånd att idka yrkesmässig trafik med motorfordon. I utkastet till den nya förordningen

utvidgas polisens rätt att få straffregisteruppgifter för tillståndsärenden inom förvaltningen. Polisen skall ha möjlighet att få straffregisteruppgifter för behandling av alla de tillståndsärenden där någons tillförlitlighet är en i lag eller förordning stadgad förutsättning för att tillståndet skall kunna beviljas.

För utredning av den personliga lämpligheten hos personer som sökt eller som skall utnämnas till vissa tjänster eller uppgifter skall det vara möjligt att lämna straffregisteruppgifter till bl.a. försvarsmakten, tullverket, polisen, fängvårdsväsendet, Finlands Bank, Luftfartsverket och strålsäkerhetscentralen. Uppgifter ur straffregistret skall också lämnas ut för beslut som gäller besättande eller skötseln av domares eller allmänna åklagares tjänster.

Till andra ministerier än justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet och utrikesministeriet skall uppgifter inte längre kunna lämnas ut. Även de nämnda ministerierna får uppgifter endast för de bestämda ändamål som räknas upp i lagen och förordningen.

5 §. Enligt förslaget skall straffregisteruppgifter lämnas ut genom utdrag ur straffregistret. Också utskrifter av de data som erhållits ur straffregistret genom teknisk anslutning skall kallas straffregisterutdrag. I den gällande förordningen angående straffregister används uttrycket registeruppgift (rekisteri-ilmoitus). Det föreslås att uttrycket i denna bemärkelse slopas. Straffregisterutdrag kallas såväl de handlingar som innehåller uppgifter om brott som en registrerad begått, som de handlingar som utvisar att en person inte antecknats i registret.

Straffregistrets innehåll finns för närvarande delvis i form av ett dataregister. Straffregisterutdrag kommer allt oftare att kunna matas ut direkt via datorer. Det är därför ur förvaltningssynpunkt rationellt att de som mest använder straffregistret, dvs. domstolarna och de allmänna åklagarna, får de uppgifter de behöver via direkt användning.

Enligt förslaget kan justitieministeriet ge centralkriminalpolisen samt de myndigheter som nämns i 4 § 1 mom. 1 — 4 punkterna rätt att med hjälp av teknisk anslutning få uppgifter om de registrerade för sådana ändamål som avses i 4 § 1 mom. Det här är ett bemyndigande. Justitieministern meddelar ett särskilt beslut om de tekniska anslutningarna sedan man försäkrat sig om att dataregistret fungerar oklanderligt.

Via den tekniska anslutningen får myndighe-

terna straffregisteruppgifter genom att mata in den aktuella personens personbeteckning. Eftersom registret innehåller känsliga uppgifter skall rätten till teknisk anslutning inte ges åt alltför många. En dylik anslutning är inte nödvändig för myndigheter som inte behöver få sina uppgifter i brådiskande ordning. Av denna anledning är straffregisterutdrag som lämnas för utredning och bedömning av personers tillförlitlighet eller personliga lämplighet sådana som skall beställas vid justitieministeriets straffregisterbyrå, liksom tidigare. Vid byrån matas uppgifterna om personen ut via en dator, såvida man inte skriver ut utdraget ur straffregistret på traditionellt vis.

Rätt till teknisk anslutning kan ges till domstolar, allmänna åklagare, fängsvårdsväsendet, Kriminalvårdsföreningen, föredragande av benådningssärenden vid justitieministeriet, justitiekanslern i statsrådet, riksdagens justitieombudsman och centralkriminalpolisen. Vid dessa myndigheter torde risken för missbruk vara mycket osannolik. I samband med varje enskild förfrågan skall systemet registrera vilken myndighet som gör förfrågan och för vilket ändamål det sker. Genom att jämföra de registrerade förfrågningarna med myndigheternas diarium är det möjligt att reda ut om förfrågan haft laglig grund.

6 §. Enligt 21 § 1 mom. 5 punkten i den gällande förordningen angående straffregister skall registeruppgift (rekisteri-ilmoitus) ur straffregistret ges åt myndigheter och enskilda personer på förordnande av kanslichefen vid justitieministeriet, om uppgiften kan anses vara behövlig för den som begär uppgiften och han lämnar in en utredning om ändamålet för vilket uppgiften begärs. För närvarande ges ca 5 000 straffregisterutdrag per år till enskilda personer. Utdrag begärs främst för utländska myndigheter i ärenden som gäller t.ex. visum eller arbetstillstånd.

I den föreslagna paragrafens 1 mom. stadgas mer detaljerat än tidigare om enskilda personers rätt att få straffregisterutdrag beträffande sig själv. Utdrag kan ges endast för visum, arbetstillstånd, uppehållstillstånd eller annat motsvarande ändamål. Den som begär utdraget skall uppge vad det skall användas till. Användningsändamålet skall enligt 7 § 2 mom. antecknas i utdraget. Straffregisterutdrag för de nämnda ändamålen skall vara avgiftsbelagda. Om denna avgift stadgas särskilt.

Enligt 4 b § i den gällande förordningen

angående straffregister skall var och en ha rätt att under uppsikt av straffregisterbyrån granska straffregisteruppgifterna om honom själv. Detta stadgande i förordningen har givits före personregisterlagen, i vilken det stadgas om en mer omfattande rätt till insyn.

I den föreslagna paragrafens 2 mom. finns en hänvisning till vars och ens rätt enligt personregisterlagen att kontrollera registeruppgifter om honom själv. Vad denna rätt innebär bestäms således enligt personregisterlagen. Enligt 14 § i den nämnda lagen skall uppgifterna på begäran ges skriftligen. Det är enligt 11 § personregisterlagen avgiftsfritt att utnyttja sin rätt till insyn en gång per år.

Den som registrerats i straffregistret skall enligt förslaget ha rätt att på begäran få veta åt vem och för vilket ändamål man under det senaste året lämnat ut uppgifter om honom ur det register som förs med hjälp av automatisk databehandling. Ur den äldsta delen av registret, som förs på traditionellt vis, är det inte utan en märkbar ökning av arbetsmängden möjligt att få fram dessa uppgifter. Begränsningen gäller dock endast övergångstiden, därför att den andel av registret som förs med hjälp av ADB ökar i snabb takt.

Det finns risk för att de straffregisteruppgifter som man får med stöd av rätten till insyn används för något annat ändamål än det avsedda. Datasekretessmyndigheterna har fått vetskap om en viss tendens till missbruk av den i personregisterlagen stadgade rätten till insyn. Arbetsgivaren kan t.ex. i praktiken kräva att en arbetstagare eller arbetssökande enligt sin rätt till insyn skall skaffa ett straffregisterutdrag och visa det för arbetsgivaren. Då kan särskilt sådana utdrag som visar att personen i fråga inte antecknats i straffregistret användas som ett slags bevis på gott anseende. Om det här förfarandet blir allmänt, blir det aktuellt att särskilt överväga ifall missbruk av insynsrätten skall beläggas med straff.

7 §. Enligt paragrafen skall det vara möjligt att anteckna endast en del av de uppgifter som införts i registret i ett straffregisterutdrag. Sådana påföljder vilkas straffverkan grundar sig främst på registreringen är det inte alltid skäl att anteckna i alla utdrag som ges för de ändamål som stadgas i lagen. Om de fall då ett transumt kan anses räcka stadgas genom förordning. Anteckningar om villkorliga bötesstraff skrivs endast ut i straffregisterutdrag för domstolar och allmänna åklagare, därför att

dessa myndigheter behöver uppgifterna i fråga för att bedöma om det villkorliga bötesstraffet skall förordnas att gå i verkställighet. Däremot är det inte nödvändigt att lämna uppgifter om villkorliga bötesstraff till tillståndsmyndigheter, eftersom inte ens ovillkorliga bötesstraff antecknas i registret. På det här sättet undviker man att det villkorliga bötesstraffet i praktiken, på grund av registeranteckningen, medför strängare påföljder än bötesstraffen i övrigt.

En del av uppgifterna i straffregistret är så gamla att inte ens domstolarna längre behöver dem. Det skall även kunna vara möjligt att ge ett transumt som innehåller endast de nyaste uppgifterna från någon bestämd tidsperiod. Den som beställer utdraget skall på begäran få ett fullständigt utdrag, som kompletteras med de övriga uppgifterna om den registrerade. Genom att lämna bort de gamla uppgifterna påskyndar man övergången till det ADB-baserade straffregistret. Då man för in de gamla uppgifterna i dataregistret strävar man till att det så snart som möjligt genom direkt användning av registret skall gå att få fram straffuppgifterna i alla domar som givits sedan ingången av 1980.

För den som skall använda uppgifterna är ett transumt i vissa fall mer ändamålsenligt än ett utdrag som innehåller onödiga gamla uppgifter.

För att underlätta tillsynen krävs enligt 2 mom. att det i ett straffregisterutdrag skall antecknas för vilket ändamål det har getts. I utdrag som erhålls via teknisk anslutning är det den som använder anslutningen som antecknar ändamålet.

8 §. I paragrafen föreslås ett stadgande om massutlämnande av uppgifter. För närvarande regleras utlämnandet av uppgifter till andra länder i 33 och 33 a §§ förordningen angående straffregister. Av dessa gäller 33 § lämnandet av uppgifter till de stater som är medlemmar i Europarådet, och 33 a § gäller nordiskt samarbete vid registerföringen. Båda stadgandena är hänvisningsstadganden.

Enligt 33 § 4 mom. förordningen angående straffregister tillämpar Finland inte artikel 22 i den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål. Finland har gjort ett förbehåll som gäller artikeln i fråga.

Enligt artikel 22 stycke 1 i konventionen skall en fördragsslutande part underrätta varje annan part om sådana straffdomar och av dem föranledda åtgärder, som införs i dess straffre-

gister och som rör sistnämnda parters medborgare. Justitieministerierna skall skicka varandra dessa underrättelser minst en gång om året. Om någon anses vara medborgare i två eller flera fördragsslutande stater skall var och en av dessa underrättas, såvida den dömden inte är medborgare i den stat där han dömts. Vidare skall enligt 2 stycket i artikeln en fördragsslutande part som gjort sådana underrättelser på begäran i varje enskilt fall skicka den andra parten en avskrift av domen i målet och uppgifter om åtgärderna i ärendet, samt andra uppgifter som hör till ärendet, så att parten i fråga kan avgöra om det krävs interna åtgärder. Även detta utbyte av uppgifter sker genom de berörda justitieministeriernas försorg.

I förslaget har man utgått från att det förbehåll som gäller artikel 22 i konventionen återkallas, och att artikeln således kommer att tillämpas i Finland.

Om straffregister och uppgifter som hänförs till det stadgas, enligt 33 a § förordningen angående straffregister, även i förordningen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid förande av straffregister. I 5 § i den sistnämnda förordningen finns ett stadgande om de uppgifter som skall sändas från registret. Enligt paragrafen i fråga skall straffregisterbyrån, sedan den tagit emot en straffuppgift som berör en isländsk, norsk, svensk eller dansk medborgare, eller en i någon av länderna stadigvarande bosatt medborgare i någon annan stat, skicka uppgifterna till den myndighet som för det allmänna straffregistret i det berörda nordiska landet.

Till de nordiska länderna skall uppgifterna sändas utan dröjsmål, medan minimikravet enligt den europeiska konventionen är en underrättelse en gång om året. I straffregisterlagen föreslås ett stadgande enligt vilket det fortfarande särskilt genom förordning skall stadgas om utlämnande av uppgifter till de övriga nordiska länderna. Förordningen som gäller nordiskt samarbete vid straffregisterföringen måste dock ändras så att den motsvarar den föreslagna straffregisterlagen.

9 §. Enligt förslaget skall justitieministeriet kunna lämna ut uppgifter ur straffregistret för vetenskaplig forskning eller statistikföring, om inte de registrerade personernas integritetsskydd eller rätt och fördel eller statens säkerhet äventyras av att uppgifterna lämnas ut och används. Det föreslagna stadgandet motsvarar de krav som i 19 § 1 mom. personregisterlagen

ställs på massutlämnande av personuppgifter. Erhållande av uppgifter ur ett personregister genom teknisk anslutning anses vara massutlämnande.

Utplåning av uppgifter ur straffregistret

10 §. I paragrafen regleras frågan om utplåning av uppgifter ur registret. Utplåningen begränsar straffregistrets innehåll, så att det inte skall innehålla gamla uppgifter som inte med tanke på registrets användningsändamål nödvändigtvis längre behövs.

Enligt förslaget skall tiden efter vilken en registeruppgift utplånas alltid börja löpa från den dag den lagakraftvunna domen gavs. Enligt den gällande förordningen angående straffregister är avförandet av uppgifter förbundet till den tidpunkt då straffet avtjänats, verkställigheten av straffet förföll, prövotiden för villkorligt straff gick ut eller dagen då domen gavs. Avförandet av straffuppgifter ur registret har vållat tolkningssvårigheter och varit oenhetligt. I situationer då utplåningen av uppgifter baserat sig på att straffet avtjänats, har tidpunkten för utplåningen kunnat variera därför att verkställigheten för de fängslades del börjar genast och för de övrigas del senare, på grund av uppskov med verkställigheten av särskilda skäl, eller av andra jämförbara orsaker.

Enligt den gällande förordningen angående straffregister skall uppgifter om villkorliga frihetsstraff och ovillkorliga frihetsstraff på högst två år för brott begångna av unga personer, dvs. personer som fyllt 15 men inte 18 år avföras tidigare än vad som gäller för andra dömda. Enligt förslaget skall uppgifterna om villkorliga straff för dessa personers del utplånas enligt likadana regler som tidigare. Ett dylikt brott utplånas ur registret då fem år förflutit från den dag då den lagakraftvunna domen gavs.

Enligt 1 § 2 mom. lagen om villkorligt straff får man för brott som begåtts av någon som inte fyllt 18 år inte döma ut ovillkorligt fängelsestraff, om det inte finns vägande skäl till det. De fängelsestraff på mindre än två år som unga personer döms till är således i regel villkorliga. Det är möjligt att uppgifter om fängelsestraff av denna längd, då de dömts ut som villkorliga, enligt den föreslagna lagen utplånas ur registret lite senare än vad som

hittills varit fallet. Enligt förslaget skall uppgiften utplånas sedan tio år förflutit från det domen gavs, medan uppgifterna nu utplånas då fem år förflutit från det att straffet avtjänats.

I det ADB-baserade registersystemet skulle det vara svårt och dyrt att utplåna uppgifterna om domar som gäller unga personer efter en kortare tidsperiod än vad som gäller för övriga domar. Vid tillämpningen av stadgandet om utplåning skulle det uppstå tolkningssvårigheter, eftersom ett gemensamt straff kan omfatta ett flertal handlingar av vilka en del kan vara begångna av gärningsmannen såsom ung person och en del sedan han blivit myndig, eller då det är fråga om ett s.k. fortsatt brott. Det är inte heller alltid möjligt att tillräckligt exakt fastställa tidpunkten för brottet.

Enligt 4 § lagen om villkorligt straff får en domstol bestämma att ett villkorligt straff skall verkställas om den dömde under prövotiden gör sig skyldig till ett nytt brott för vilket han döms till fängelsestraff. Åtal för det nya brottet skall dock väckas senast inom ett år efter prövotidens utgång. Då prövotiden, som börjar löpa från det domen avkunnats eller givits, kan uppgå till högst tre år, sparas uppgifterna om de villkorliga straffen tillräckligt länge i registret. Stadgandena om verkställighet av villkorliga straff hindrar således inte att man förkortar den tid som uppgifterna om villkorliga straff skall sparas i registret.

Enligt 2 § lagen om villkorligt straff får ett nytt straff inte utan särskilda skäl förklaras villkorligt, om den tilltalade under de tre år som närmast föregått brottet blivit dömd till fängelse för längre tid än ett år. Emedan tidpunkten då uppgiften om en villkorlig dom skall utplånas även för 18 år fyllda gärningsmäns del räknas utgående från dagen för domen, skulle det vid tillämpningen av 2 § lagen om villkorligt straff kunna gå så, att uppgifterna om tidigare straff som dömts ut under de tre år som närmast föregått brottet inte längre finns i registret. En sådan situation uppstår om det förflutit lång tid mellan det nya brottet och utdömandet av det nya straffet, t.ex. därför att brottsutredningen tagit lång tid eller därför att brottet inte uppdragas förrän efter flera års tid. Problemet förekommer även vid tillämpningen av de gällande stadgandena. Därför föreslås i propositionen att 2 § i den ovan nämnda lagen ändras, så att begränsningen som gäller utdömandet av villkorliga straff skall gälla endast de fall då personen

tidigare dömts till ett ovillkorligt fängelsestraff, och ett sådant skall utplånas ur registret sedan minst tio år förflutit.

Enligt förslaget skall uppgifterna utplånas ur registret enligt följande:

— uppgift om villkorligt straff, böter som tillägsstraff och avsättning sedan fem år förflutit,

— uppgift om ovillkorligt fängelsestraff på högst två år sedan tio år förflutit samt

— uppgift om ovillkorligt fängelsestraff på över två och högst fem år samt dom genom vilken någon lämnats obestraftad med stöd av 3 kap. 3 § strafflagen sedan tjugo år förflutit från det lagakraftvunnen dom givits.

En uppgift utplånas dock inte ur straffregistret ifall registret innehåller andra sådana uppgifter om personen i fråga, som inte kan utplånas. Ett benådningsbeslut skall inte inverka på utplåningen av registeruppgifter, vilket inte heller tidigare varit fallet enligt de gällande stadgandena.

Den tidpunkt då en uppgift skall utplånas skall vara beroende av straffet. Om flera brott har lett till separata straff som har sammanlagts enligt 7 kap. strafflagen sådan den lydte före den 1 april 1992, bestäms tidpunkten för utplåningen utgående från de enskilda straffens längd. Om flera brott däremot har lett till ett gemensamt straff enligt 7 kap. i sin nya lydelse finns det inga separata straff, och därför bestäms tidpunkten för utplåningen utgående från det gemensamma straffets längd.

Fängelsestraff på över fem år skall inte utplånas ur registret i andra fall än när den registrerade fyllt 90 år eller när han avlidit.

Den tid som uppgifter om ovillkorliga frihetsstraff på över två år skall sparas i registret blir kortare, eftersom tiden enligt förslaget skall räknas från den dag domen gavs och inte längre från det straffet avtjänades eller verkställigheten av straffet förföll. Däremot kommer den tid som gäller uppgifter om frihetsstraff på över två och högst fyra år att förlängas med några år. Från att ha varit 15 år från det straffet avtjänats eller verkställigheten av straffet förfallit blir tiden 20 år från det domen givits. Hur stor denna förändring exakt kommer att bli beror på systemet för verkställighet av fängelsestraffen. Att tidpunkten för utplåning av uppgifter ur registret räknas utgående från domen avlägsnar vissa slumpmäs-

sigheter i samband med förvaringen av uppgifter.

Beträffande uppgifter om frihetsstraff på över fyra och högst fem år förmildras stadgandena, emedan uppgifterna om dessa straff för närvarande utplånas ur registret först när den registrerade avlidit eller fyllt 90 år.

Uppgifter om straff som dömts ut utomlands utplånas ur registret enligt samma principer som straff av motsvarande slag som dömts ut i Finland. Då uppgifterna införs i registret skall den registeransvarige besluta hur den utländska domen skall jämföras med inhemska domar.

En uppgift utplånas endast sedan alla anteckningar om den registrerade får utplånas ur registret. En uppgift om ett enskilt straff utplånas således inte ur registret skilt för sig, även om tiden för utplåning är inne, om registret fortfarande innehåller anteckningar om andra brott som gäller personen i fråga. Detta leder till att uppgifter om personer som förövat brott under en lång tidsperiod finns kvar i registret ända tills den sista uppgiften får utplånas. Även om de gamla uppgifternas betydelse minskar, kan de i vissa fall behövas då man skall tillämpa stadgandena om straffmätning eller bestämma ett gemensamt straff.

Särskilda stadganden

11 §. Enligt den föreslagna paragrafen skall uppgifter som erhållits från straffregistret inte bli offentliga ens då de har givits till domstolar eller andra myndigheter. Detta innebär alltså ett undantag från 9 § 1 mom. lagen om offentlighet vid rättegång, enligt vilket det som stadgats om allmänna handlingars offentlighet skall tillämpas beträffande rättegångshandlingar och annat rättegångsmaterial.

Vad offentligheten vid den muntliga förhandlingen beträffar skall det inte ske några ändringar, men straffregisterutdrag som tagits in i rättens protokoll eller i det övriga rättegångsmaterialet skall inte bli offentliga. Domstolen behöver inte särskilt besluta att utdraget skall hemlighållas, utan sekretessen följer direkt av 3 och 11 §§ i den föreslagna lagen.

Ett straffregisterutdrag skall kunna överlåtas åt den som är part i ärendet i fråga, så att han skall kunna bevaka sina intressen vid behandlingen av ärendet. Dessutom skall utdraget vara tillgängligt för alla de myndigheter som deltar i behandlingen av ärendet. I behand-

lingen av ett brottmål deltar åtminstone den allmänna åklagaren, underrätten och fullföljdsdomstolen. Den som avger ett utlåtande kan också anses delta i behandlingen ett ärende.

12 §. Enligt paragrafen utfärdas närmare stadganden om straffregistret och om verkställigheten av lagen genom förordning. Ett utkast till straffregisterförordning har bifogats propositionen.

Ikraftträdande

13 §. Genom den föreslagna lagen upphävs den gällande förordningen angående straffregister.

Då lagen träder i kraft skall de uppgifter som finns i straffregistret behållas i registret, om de avser sådana straff som enligt 2 § i lagen skall antecknas i registret. Genom den nya lagen försvinner vissa uppgifter som förlorat sin betydelse ur registret. Uppgifter om sådana påföljder som enligt den gällande lagstiftningen inte längre döms ut eller vars betydelse inom det straffrättsliga påföljdssystemet har ändrats väsentligt behöver inte längre sparas i straffregistret. Förlust av medborgerligt förtroende är bl.a. en sådan uppgift. Ett undantag görs dock beträffande tukthusstraff, som fortfarande skall antecknas i straffregistret, såvida inte anteckningen enligt 10 § kan utplånas ur registret.

I straffregistret skall uppgifter om förvandlingsstraff för böter inte antecknas trots att denna påföljd fortfarande används, därför att uppgifterna inte längre behövs då man fastställer förvandlingsstraffet. Skiljande från tjänsteutövning liksom straff som döms ut i stället för avsättning eller skiljande från tjänsteutövning är inte längre påföljder som döms ut av domstol. Gamla uppgifter om dessa påföljder utplånas ur registret då den föreslagna nya lagen trätt i kraft.

Stadgandena i den nya lagen skall tillämpas på utplåning av uppgifter ur registret även i det fall att uppgifterna enligt den nya lagen skall sparas i registret under längre tid än förut. Uppgifter som enligt den nya lagen redan borde ha utgått ur registret utplånas då den nya lagen trätt i kraft.

1.2. Lag om ändring av lagen om villkorligt straff

2 §. Enligt 2 § lagen om villkorligt straff skall

ett nytt straff inte, om inte särskilda skäl föreligger, förklaras villkorligt om den tilltalade under de tre år som närmast föregått brottet blivit dömd till fängelse för längre tid än ett år. Enligt 7 § (137/76) lagen om unga förbrytare skall det ovan nämnda stadgandet inte hindra att man tillämpar villkorliga straff för brott som begåtts av unga förbrytare, dvs. 15- till 20-åringar. Begränsningen gäller alltså endast brott som begås av personer som fyllt 21 år. Ifall de uppgifter som gäller sådana personers villkorliga fängelsestraff utplånas ur registret redan då fem år förflutit från den dag då domen gavs, kan det i praktiken hända att ett tidigare villkorligt straff som dömts ut under de tre år som närmast föregått brottet inte längre finns i registret då det nya straffet döms ut. Problemet försvinner om man avstår från denna begränsning i fråga om villkorliga straff.

Stadgandena om villkorligt straff ses över i samband med totalrevisionen av strafflagen. Enligt den preliminära planen skall det inte i de nya stadgandena ingå något begränsningsstadgande som motsvarar 2 § i den gällande lagen. Eftersom den reviderade straffregisterlagstiftningen torde träda i kraft innan stadgandena om villkorligt straff har ändrats, föreslås i detta sammanhang att 2 § lagen om villkorligt straff ändras.

Enligt de gällande och de föreslagna reglerna om utplåning kan en straffregisteranteckning som gäller villkorligt fängelsestraff på över ett år utplånas ur registret sedan fem år förflutit från den dag då den lagakraftvunna domen gavs. För de ovillkorliga fängelsestraffens del skall den motsvarande tiden däremot vara tio år. Det är möjligt att uppgifter om villkorliga fängelsestraff, om det förflutit lång tid mellan brottets gärningstid och den tidpunkt straffet döms ut, utplånas ur registret innan uppgifterna förlorat sin betydelse med tanke på tillämpningen av 2 § lagen om villkorligt straff. Då det skulle innebära en väsentlig förändring i användningsområdet för det villkorliga straffet om stadgandet i fråga helt skulle upphävas, föreslås i propositionen att 2 § lagen om villkorligt straff ändras så att endast ovillkorliga fängelsestraff på över ett år aktualiserar den begränsning som gäller användningen av villkorligt straff.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som

möjligt efter att de har antagits och blivit stadfästa. De datamaskinstekniska förutsättningarna finns redan för att ta i bruk den direkta användningen av straffregistret. Den direkta användningen minskar behovet av personal.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Straffregisterlag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

Straffregistrets ändamål och innehåll

1 §

Vid justitieministeriet förs straffregister enligt vad som stadgas i denna lag.

Till straffregistret inhämtas, i det registreras och ur det lämnas uppgifter som behövs för bestämmande och verkställighet av straffrättsliga påföljder.

Ur straffregistret får uppgifter även lämnas ut för att användas vid utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet och personliga lämplighet.

2 §

I straffregistret antecknas på basis av domstolarnas meddelanden uppgifter om avgöranden genom vilka någon i Finland dömts till ovillkorligt fängelsestraff, samhällstjänst, villkorligt straff, böter som tilläggsstraff, avsättning eller lämnats obestraftad med stöd av 3 kap. 3 § strafflagen. I straffregistret antecknas dock inte uppgifter om förvandlingsstraff för böter eller fängelsestraff som dömts ut med stöd av civiltjänstlagen (1723/91).

I straffregistret antecknas dessutom, enligt vad som stadgas genom förordning, uppgifter om domstolsutslag genom vilka finska medborgare eller utlänningar som stadigvarande bor i Finland har dömts utomlands till någon straffpåföljd som motsvarar de som nämns i 1 mom.

I straffregistret antecknas personens namn, personbeteckning och medborgarskap samt uppgifter om domstolarnas avgöranden, brott som tillräknats den dömda och straff som dömts ut, straff som avtjänats samt benådning.

Utlämnande av uppgifter ur straffregistret

3 §

Uppgifterna i straffregistret skall hemlighållas. Registeruppgifter får lämnas ut enligt vad som stadgas i denna lag.

4 §

Ur straffregistret lämnas ut uppgifter om personer

1) till domstolar för behandling av anhängiga mål,

2) till allmänna åklagare för åtal, åtalsprövning eller tvångsmedelsärenden,

3) till fängenvårdsväsendet och Kriminalvårdsföreningen för verkställighet av straff och för lämplighetsutredning samt till en tjänsteman vid justitieministeriet för föredragning av benådningensärenden,

4) till justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman för övervakning av att lagarna iakttas samt

5) till förundersökningsmyndigheter för tvångsmedelsärenden.

Till myndigheter i en främmande stat lämnas straffregisteruppgifter ut för behandling av brottmål enligt vad som bestäms i artikel 13 i den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (FördrS 30/81) eller särskilt avtalas eller stadgas.

Till andra finska myndigheter än de som anges i 1 mom. kan uppgifter ur straffregistret lämnas för utredning eller bedömning av en persons tillförlitlighet och personliga lämplighet, enligt vad som närmare stadgas genom förordning.

5 §

Uppgifter ur straffregistret lämnas ut i form

av straffregisterutdrag som innehåller de uppgifter som införts i registret beträffande personen eller en upplysning om att personen inte har antecknats i registret.

Justitieministeriet kan ge en myndighet som nämns i 4 § 1 mom. 1—4 punkterna samt centralkriminalpolisen rätt att genom teknisk anslutning få uppgifter ur straffregistret för sådana ändamål som avses i 4 § 1 mom.

6 §

En enskild person har rätt att få ett straffregisterutdrag beträffande sig själv för visum, arbetstillstånd, uppehållstillstånd eller något annat motsvarande ändamål. Då uppgifterna begärs skall ändamålet uppges.

I personregisterlagen (471/87) stadgas om envars rätt att kontrollera registeruppgifter om honom själv. Den som antecknats i straffregistret har dessutom rätt att på begäran få veta till vem och för vilket ändamål det under det senaste året har lämnats ut uppgifter om honom ur det register som förs med hjälp av automatisk databehandling.

7 §

I ett straffregisterutdrag kan enligt vad som närmare stadgas genom förordning antecknas endast en del av de i 2 § avsedda uppgifter som införts i registret.

I ett straffregisterutdrag antecknas för vilket ändamål det har getts.

8 §

En stat som är part i den europeiska konvention om inbördes rättshjälp i brottmål som nämns i 4 § 2 mom. får uppgifter ur straffregistret i enlighet med artikel 22 i konventionen. Dessutom stadgas särskilt genom förordning om utlämnande av uppgifter ur straffregistret till ett annat nordiskt land.

9 §

Justitieministeriet kan lämna ut uppgifter ur straffregistret för vetenskaplig forskning eller statistikföring, om inte de registrerade personernas integritetsskydd eller rätt och fördel eller statens säkerhet äventyras av att uppgifterna lämnas ut och används.

Utplåning av uppgifter ur straffregistret

10 §

Uppgifter skall utplånas ur straffregistret enligt följande:

1) uppgifter om villkorligt straff, böter som tilläggsstraff och avsättning sedan fem år förflutit,

2) uppgifter om ovillkorligt fängelsestraff på högst två år sedan tio år förflutit samt

3) uppgifter om ovillkorligt fängelsestraff på över två och högst fem år samt dom genom vilken någon lämnats obesträffad med stöd av 3 kap. 3 § strafflagen sedan tjugo år förflutit från det den lagakraftvunna domen gavs.

En uppgift om ett enskilt straff utplånas inte ur straffregistret, om registret innehåller sådana uppgifter om den registrerade som enligt 1 mom. inte ännu kan utplånas. Alla uppgifter om den registrerade utplånas dock ur straffregistret när han har avlidit eller då nittio år förflutit sedan hans födelse. Ett benådningsbeslut inverkar inte på utplåningen av straffregisteruppgifter.

Uppgifter om påföljder som har dömts ut i utlandet utplånas så att principerna i 1 mom. följs i tillämpliga delar.

Särskilda stadganden

11 §

En domstol eller en annan myndighet får överlåta straffregisterutdrag eller uppgifter ur straffregistret endast till den som är part i det ärende för vilket utdraget erhållits, eller till en annan domstol eller myndighet som deltar i behandlingen av ärendet.

12 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Ikraftträdande

13 §

Denna lag träder i kraft den 199 och genom lagen upphävs förordningen den 19 december 1940 angående straffregister (740/40) jämte ändringar.

Då lagen trätt i kraft antecknas i straffregistret de uppgifter som med stöd av tidigare stadganden finns i registret om personer som dömts till straff som avses i 2 § eller till tukthusstraff.

Stadgandet i 10 § om utplåning av uppgifter ur straffregistret gäller även de uppgifter som finns i straffregistret då denna lag träder i kraft. Ett tukthusstraff utplånas ur registret på samma sätt som ett fängelsestraff av samma längd.

2.

Lag
om ändring av 2 § lagen om villkorligt straff

I enlighet med Riksdagens beslut
ändras 2 § lagen den 13 februari 1976 om villkorligt straff (135/76) som följer:

2 §

Har den tilltalade under de tre år som närmast föregått brottet blivit dömd till ett ovillkorligt fängelsestraff på mer än ett år, skall det nya straffet inte förklaras villkorligt om det inte finns särskilda skäl till det.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 25 januari 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Justitieminister *Hannele Pokka*

2.

Lag**om ändring av 2 § lagen om villkorligt straff**

I enlighet med Riksdagens beslut

ändras 2 § lagen den 13 februari 1976 om villkorligt straff (135/76) som följer:

Gällande lydelse

2 §

Har den tilltalade under de tre år som närmast föregått brottet blivit dömd till *fängelse för längre tid* än ett år, skall det nya straffet icke förklaras villkorligt, såframt ej särskilda skäl därtill föreligger.

Föreslagen lydelse

2 §

Har den tilltalade under de tre år som närmast föregått brottet blivit dömd till *ett ovillkorligt fängelsestraff på mer än ett år*, skall det nya straffet *inte* förklaras villkorligt om det *inte finns* särskilda skäl till det.

Denna lag träder i kraft den
199 .

Straffregisterförordning

På föredragning av justitieministern stadgas med stöd av straffregisterlagen (/):

Registerföring

1 §

Straffregistret förs vid justitieministeriets straffregisterbyrå.

Uppgifter som skall införas i straffregistret

2 §

I straffregistret antecknas följande uppgifter:

- 1) personens namn, personbeteckning och medborgarskap,
- 2) domstolens namn och dagen för avgörandet,
- 3) tillräknat brott, gärningstid och straff
- 4) strafflöshet med stöd av 3 kap. 3 § strafflagen,
- 5) bestämmande av gemensamt straff
- 6) avgörandets laga kraft
- 7) förordnande att villkorligt straff skall verkställas
- 8) förverkande av villkorlig frihet
- 9) förordnande till tvångsinrättning
- 10) frigivning från straffanstalt och prøvotidens utgång vid villkorlig frihet
- 11) utförande av samhällstjänst och förvandling av samhällstjänst till fängelse, samt
- 12) benådning.

3 §

Uppgifter om straff som dömts ut utomlands skall antecknas i straffregistret, om domen givits i ett nordiskt land, en stat som har tillträtt den europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottsmål (FördS. 30/8), eller ifall uppgifterna om straff som dömts ut annanstans kommit in till straffregistret i tjänsteväg. Den registeransvarige skall pröva om straffet motvarar ett en sådan påföljd som enligt 2 § straffregisterlagen (/) skall antecknas i straffregistret i Finland.

Meddelanden till straffregistret

4 §

En domstol skall meddela straffregistret de

uppgifter enligt 2 § som ingår i ett avgörande. Underrätten skall sända ett meddelande till straffregistret även när den avgjort ett ärende som hovrätten eller högsta domstolen återförvisat och som straffregistret tidigare fått meddelande om.

En högre domstol skall meddela straffregistret uppgifter också om avgöranden som domstolen gjort i egenskap av fullföljdsdomstol, om den lägre domstolens avgörande har innehållit sådana uppgifter som skall antecknas i straffregistret.

Dessutom skall högsta domstolen meddela om sådana avgöranden genom vilka en ansökan om besvärstillstånd som gäller ett avgörande som innehållit straffregisteruppgifter har avslagits eller avgörandet har återbrutits.

5 §

De allmänna underrätterna och hovrätterna skall mata in de uppgifter som skall sändas till straffregistret i det domslutssystem som bygger på automatisk databehandling (*meddelande*). Därefter skall domstolen, inom den tid för insändande av meddelande som anges i 6 §, via systemet meddela att uppgifterna är färdiga att sändas in till straffregistret.

6 §

Underrätterna skall sända in de i 5 § avsedda meddelandena för varje månad före den 15 dagen i följande månad. Meddelande får inte sändas förrän tiden för missnöjesanmälan har gått ut. Har i målet anmälts missnöje, får meddelandet inte sändas in förrän det har utretts om besvären har fullföljts. Meddelandet skall likväl sändas inom 15 dagar från besvärstidens utgång.

Meddelande om utslag i ett mål som hovrätten har avgjort i andra instans skall sändas in inom en vecka efter det utslaget gavs. I mål som hovrätten avgjort i första instans skall meddelandet om utslag sändas när det är utrett om besvär har anförts hos högsta domstolen,

och senast den 15 dagen efter besvärstidens utgång.

Justitieministeriet skall utan dröjsmål överföra de i domslutssystemet inmatade uppgifter som skall antecknas i straffregistret till straffregistret.

7 §

Vattendomstolarna, vattenöverdomstolen och högsta domstolen skall meddela de uppgifter som skall antecknas i straffregistret i form av en avskrift av utslaget eller vid behov på en blankett som har uppgjorts enligt ett fastställt formulär. Meddelandet skall sändas utan dröjsmål.

Fängelsestolsten skall utan dröjsmål sända meddelande om internering i tvångsinrättning eller om återkallande av villkorlig frihet.

8 §

Om någon beträffande en påföljd som antecknats i straffregistret har benådats helt eller delvis, skall den tjänsteman som berett benådningens ärendet utan dröjsmål meddela straffregistret om benådningen.

9 §

En straffanstalt skall utan dröjsmål meddela när en fånge som avtjänat fängelsestraff frigivits från straffanstalten och Kriminalvårdsföreningen skall utan dröjsmål meddela om utförd samhällstjänst.

10 §

Den som har uppgjort meddelandet skall bekräfta meddelandet genom sin underskrift. Bekräftelsen kan ske maskinellt.

Utlämnande av uppgifter ur straffregistret

11 §

I ett utdrag ur straffregistret kan antecknas endast uppgifter som grundar sig på avgöranden som givits efter den 1 januari 1980, såvida inte den som beställt utdraget begär att även tidigare uppgifter skall antecknas i utdraget.

Uppgifter om villkorliga bötesstraff antecknas endast i utdrag som ges till en domstol för behandlingen av ett anhängigt mål eller till allmän åklagare för åtal.

12 §

De finska myndigheterna kan få utdrag ur

straffregistret att användas för utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet i ärenden som gäller

- 1) pass,
- 2) finskt medborgarskap,
- 3) visum, uppehållstillstånd, arbetstillstånd, beviljande av asyl, avvisning vid gränsen, utvisning eller utreseförbud enligt utlänningslagen (378/91),
- 4) tillstånd för skjutvapen eller tillstånd för transport av explosionsfarliga eller farliga ämnen, tillstånd för bevakningsföretagsverksamhet, trafikstillstånd eller andra sådana tillstånd eller godkännanden av myndighet, som enligt lag eller förordning är beroende av sökanden tillförlitlighet, samt
- 5) omhändertagande av barn.

13 §

För utredning och bedömning av personliga lämplighet kan straffregisterutdrag ges till

- 1) försvarsministeriet eller försvarsmakten om den som söker anställning inom den ordinarie personalen, för förordnande till reservofficers- och militärpolisutbildning samt militärt uppdrag inom Förenta Nationerna,
- 2) inrikesministeriet eller gränsbevakningsväsendet om den som söker tjänst inom polisförvaltningen eller militär tjänst inom gränsbevakningsväsendet,
- 3) tullverket om den som söker tjänst i verket,
- 4) polisen om den som söker inträde till polisskolan eller polisinstitutet, den som söker tjänst inom polisförvaltningen samt för beviljande av begränsade polisbefogenheter,
- 5) fängenvårdsväsendet om den som söker anställning inom fängenvårdsväsendet,
- 6) Finlands Bank och dess sedeltryckeri om den som söker anställning inom dessa,
- 7) utrikesministeriet om den som söker tjänst inom ministeriet.

Straffregisterutdrag kan ges till de myndigheter som gör framställningar eller förslag, ger utlåtanden eller avgör ärenden som gäller utnämning till eller antagning i domar- eller åklagartjänster. Straffregisterutdrag kan ges även till hovrätterna för ett ärende som gäller antagning till hovrättsauskultant samt till övriga domstolar om den som söker anställning vid domstolen.

Straffregisterutdrag kan även ges till strålsäkerhetscentralen för säkerhetskontroll som gäl-

ler användning av strålning och kärnenergi samt till Luftfartsverket för övervakning av säkerheten inom luftfarten.

14 §

Justitieministeriet kan av vägande skäl ge straffregisterutdrag till myndigheter även i andra fall än de som nämns i 12 eller 13 §§ för utredning och bedömning av en persons tillförlitlighet och personliga lämplighet.

15 §

Uppgifterna som lämnas ur straffregistret bekräftas av den registeransvarige. Bekräftelsen kan även utföras maskinellt.

Särskilda stadganden

16 §

Den som för straffregistret har rätt att från _____

befolkningsregistercentralen få uppgift om en persons namn, boende i Finland, personbeteckning samt död.

17 §

Närmare föreskrifter om verkställigheten av denna förordning meddelas av justitieministeriet.

Justitieministeriet meddelar närmare föreskrifter om de uppgifter som skall ingå i de utdrag som ges ur straffregistret och i de meddelanden som skall ges till straffregistret samt fastställer formulär för de blanketter som behövs.

Ikraftträdande

18 §

Denna förordning träder i kraft den 199 .

